

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSECULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 1976-1977

24 NOVEMBER 1976

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer A. LARIDON c.s. —
tot bescherming van de namen van openbare wegen

VERSLAG

namens de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming
uitgebracht door de heer L. LINDEMANS

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel strekt ertoe de wijziging van de naam van een openbare weg of plein slechts mogelijk te maken na eensluidend advies van de Nederlandse sectie van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en van de Vlaamse sectie van de Koninklijke Commissie voor Plaatsnamen en Dialectkunde.

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer R. Mattheyssens.

Vaste Zeden : de heren E. Cooreman, A. Deneir, L. Lindemans, M. Olivier, mevrouw N. Staels-Dompas, de heren F. Tanghe, E. Vankeirsbilck, J. Verroken, F. Wijnen, G. Willems ;
H. Boel, R. De Wulf, A. Laridon, L. Rombaut, J. Van den Eynden ;

V. Anciaux, J. Belmans, R. Mattheyssens, R. Vandezande ;
A. Claes, Jean Daems, J. Hendrickx, A. Kempinaire.

Plaatsvervangers : de heer :

P. De Kerpel, mevrouw P. D'Hondt-Van Opdenbosch, mevrouw J. Peeraer, de heren L. Vanackere, M. Van Herreweghe ;
mevrouw J. Adriaensens, de heer J. Férir, mevrouw I. Julliams ;
mevrouw G. De Kegel, de heer E. Vansteenkiste ;
de heren J. Daems, J. Kickx.

Zie :

65 (B.Z. 1974) :

— Nr. 1 : 123 (1973-1974) — Nr. 1 : Voorstel van decreet.
— Nr. 2 : Amendement.

— Nrs. 2 tot 4 : Amendementen.

Het wordt gemotiveerd door verschillende beweegredenen. De wijziging van een straatnaam verstoort de gewoonten van de aanwonenden. Bij handelaars en neringdoeners kan zij belangrijke onkosten en ongemakken verwekken in verband met drukwerken en relatie met het cliënteel. Ook op het kadaster en bij de hypotheekbewaarder noopt zij tot aanpassingen.

Doch vooral vertegenwoordigen de straatnamen een belangrijk deel van ons cultureel patrimonium. Heel wat plaatsnamen, folkloristische termen en historische namen worden erin vastgelegd. Aan dit patrimonium mag niet willekeurig of onbezonnen geraakt worden.

Deze materie wordt thans geregeld door een rondschrijven van de Minister van Binnenlandse Zaken van 7 december 1972 (Belgisch Staatsblad 23 december 1972, p. 14417 ; bijlage 1), waarbij de gemeenteraden alleen bevoegd worden verklaard om de benaming van openbare wegen en pleinen vast te stellen en te wijzigen en waarbij de voorafgaande raadpleging van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie wordt opgelegd.

Er **weze** aan herinnerd dat de Cultuurraad voor de Franse Cultuurgemeenschap een decreet heeft **goedgekeurd**, dat dezelfde doeleinden nastreeft als het huidige voorstel (decreet van 28 januari 1974, Belgisch Staatsblad 12 april 1974).

De commissie oordeelde eensgezind dat deze belangrijke aangelegenheid beter bij decreet wordt geregeld, dan bij ministerieel rondschrijven. Ook al ontbreken in het voorstel van decreet specifieke sancties bij overtreding van het voorschrift, toch mag worden verwacht dat de gemeentebesturen minder gemakkelijk een decretale, dus wetskrachtige regel zullen miskennen, dan een louter ministerieel voorschrift.

Het voorstel reikt deels niet zo ver, deels verder dan het voornoemd ministerieel rondschrijven. Het legt de adviesverplichting immers slechts op bij wijziging van bestaande benamingen, dan wanneer het rondschrijven dit advies oplegt ook bij het geven van een benaming aan een nieuwe weg of plein. Anderzijds reikt het verder, doordat het een eensluidend advies oplegt en niet enkel van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie, doch bovendien van de Commissie voor Monumenten en Landschappen.

De gemeentelijke autonomie wordt eigenlijk minder ingeperkt door het voorstel van decreet dan door het rondschrijven. Het eensluidend advies, bedoeld door het decreet, wordt niet vereist bij het geven van namen aan nieuwe wegen en pleinen. Het spreekt zich enkel uit over het principe van de afschaffing van een bestaande benaming. Oordeelt het advies dat een benaming mag gewijzigd dus afgeschaft worden, dan kan het gemeentebestuur vrijelijk een nieuwe benaming kiezen. Dit is de juiste, beperkte draagwijdte van artikel 1 van het voorstel.

Sommige leden wensen evenwel dat het voorstel verder zou gaan, en nl. even ver als het voornoemd rondschrijven. Men moet vermijden dat nieuwe wegen en pleinen waarde-loze benamingen zouden krijgen en erop waken, dat waardevolle plaats- en persoonsnamen waarvan sommige wellicht vergeten zijn of dreigen teloor te gaan, aan hun trekken zouden komen.

In verband met de nakende samenvoegingen van gemeenten, merkt een lid op dat de bestaande straatnamen, minstens gedurende een zekere tijd, kunnen behouden

blijven. Het zal volstaan de naam van de afgeschafte gemeente in het adres van de betrokkenen te behouden. „Kerkstraat, Zulzeke” kan gerust worden „Kerkstraat, Zulzeke, Kluisbergen”. Er wordt in dit verband verwezen naar het bestaan van een voorstel van decreet van Mevrouw Maes (Gedr. St. 153 (1975/1976) — Nr. 1) tot bescherming van de namen van gemeenten die worden opgenomen in een samenvoeging van gemeenten.

De Minister van Nederlandse Cultuur wijst op het belang van het voorstel, in verband met de nakende samenvoegingen van gemeenten. Heel wat namen van wegen zullen moeten gewijzigd worden (Dorpstraat, Kerkstraat en dgl.) zodat de ter zake adviserende instanties enorm veel werk zullen moeten presteren.

Daartegen is de Commissie voor Toponymie en Dialectologie thans niet opgewassen. Men zou het statuut en de personeelsbezetting van deze Commissie moeten aanpassen.

Deze Commissie valt onder de bevoegdheid van de Minister van Nationale Opvoeding, en hangt af van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Kunsten en Letteren, en is gesplitst in een Nederlandse en een Franse afdeling, die elk tien werkende leden tellen.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen lijkt de Minister niet bevoegd om ter zake advies te verlenen. Deze Commissie wenst overigens niet dergelijke adviesbevoegdheden te verwerven. Wat zou er trouwens gebeuren indien deze Commissie een ander advies verleende dan de Commissie voor Toponymie en Dialectologie?

Maar anderzijds komen bij deze aangelegenheid historische en rechtskundige aspecten te pas, over dewelke de Commissie voor Toponymie en Dialectologie al evenmin bevoegd is. Hier zou men eerder denken aan een commissie van historici en volkskundigen.

Liever dan historici en volkskundigen toe te voegen aan de Commissie voor Toponymie en Dialectologie, zou men kunnen speciale commissies oprichten, één per provincie, waarin bij voorbeeld drie toponymisten en dialectologen, drie historici en drie volkskundigen zouden zeten. Zodoende zou men de boven geschetste bezwaren ondervangen en bovendien een overdreven centralisatie vermijden in een materie die uiteraard plaatsgebonden is.

Dit wordt door sommige leden aangevochten, enerzijds omdat het in het leven roepen van nieuwe commissies heel wat tijd zal vergen, anderzijds omdat toponymisten en dialectologen wel degelijk bevoegd zijn voor het ganse Nederlandse taalgebied. Het inschakelen van het personeel van de provinciale besturen zou bovendien stuiten op het grondwettelijk bezwaar, financiële lasten te verwekken voor de ondergeschikte besturen.

Er wordt tenslotte door de Minister en verschillende leden gesuggereerd :

1. het eensluidend advies van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie te vereisen voor het afschaffen van de naam van een straat of plein;

2. het gewoon advies van die Commissie voor te schrijven voor het geven van de naam ter vervanging van de oude benaming of aan een nieuwe straat.

Er wordt ook gedacht aan een decentralisering van deze Commissie. De provinciale afdelingen zouden in eerste instantie over de wijziging van benamingen adviseren. De Koninklijke Commissie zou enkel te adviseren hebben na

beroep van de gemeente. Deze hervorming valt evenwel buiten het bestek van huidig voorstel.

Uw commissie oordeelt dat het advies van de **Commissie** voor Monumenten en Landschappen ter zake niet dienend is en sluit zich aan bij het onderscheid eensluidend advies - gewoon advies, naargelang het gaat om afschaffing van bestaande benamingen of het geven van nieuwe benamingen.

De gemeenten blijven derhalve bevoegd om zelf de straatnamen te bepalen, zodat het decreet in overeenstemming is met artikel 90 van de Gemeentewet.

Sommige leden drukken de wens uit, dat de betrokken bevolking op een of andere wijze inspraak zou genieten bij het geven of wijzigen van benamingen van openbare wegen. Tenminste verdient het aanbeveling dat de benamingen op straatnaamborden, waar nodig, bondig zouden verduidelijkt worden. Het voorbeeld in dit opzicht gesteld door vele gemeenten, verdient navolging.

De vraag wordt gesteld of de Cultuurraad bevoegd is,

1. inzake bescherming van de namen van openbare wegen,

2. om verplichtingen op te leggen aan de **gemeentebesturen**.

De studiedienst van de Cultuurraad heeft beide vragen in een omstandige nota (bijlage 2) onderzocht. Zijn conclusie kan als volgt samengevat worden :

1. de Cultuurraad is bevoegd inzake de bescherming van de namen van openbare wegen, indien die namen een cultuurhistorische of taalkundige waarde hebben.

2. de Cultuurraad is bevoegd om verplichtingen op te leggen aan ondergeschikte besturen, indien hieruit geen financiële lasten voortspruiten.

De commissie sluit zich bij deze conclusies aan. Een lid stelt voor, in verband met het eerste punt, in de tekst van het decreet uitdrukkelijk de cultuurhistorische of taalkundige beweegredenen van het decreet voorop te stellen.

Het lid stelt nl. voor een termijn te bepalen waarbinnen het advies dient verleend te worden. De Franse Cultuurraad heeft deze op 1 maand vastgesteld. Deze termijn is te **kort**. Men zou beter drie maanden voorstellen.

De commissie beslist in dit stadium van de besprekingen een werkgroep samen te stellen met als opdracht, een nieuwe tekst van het voorstel uit te werken, die zou rekening houden met de opmerkingen en bezwaren die op de voorgrond zijn getreden.

De werkgroep stelde een nieuwe tekst voor (bijlage 3) die door de commissie als basis van de verdere besprekingen werd aangenomen. In dit stuk werd rekening gehouden met de amendementen, waarover de commissie een gunstig vooroordeel uitsprak. Deze amendementen zijn zodoende vervallen. In feite blijven nog enkel te beoordelen : het amendement van de heer H. Suykerbuyk bij artikel 1 (Gedr. St. 123 (1973-1974) — Nr. 2) en het amendement (nieuw artikel 3bis) van de heer W. Jorissen (Gedr. St. 65 (B.Z. 1974) — Nr. 4).

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Opschrift van het decreet

Volledigheidshalve wordt de term „openbare wegen” vervangen door „openbare wegen en pleinen”.

Voorafgaand artikel (*nieuw artikel 1*)

De commissie oordeelt dat het goed zou zijn het principe van de bevoegdheid van de gemeenteraden ter zake duidelijk voorop te stellen, zoals trouwens reeds is geschied in artikel 1, § 1 van het ministerieel rondschrijven van 7 december 1972.

Derhalve wordt een apart artikel ingevoegd dat de tekst van voornoemd artikel 1, § 1 overneemt.

Artikel 1 (*nieuw art. 2*)

Een ganse reeks materiële en taalkundige verbeteringen werden door de commissie aangenomen. Klarheidshalve werden verschillende volzinnen gesplitst.

Bij § 2 werd de vraag gesteld, waarom enkel de naam van overleden personen zouden kunnen gegeven worden aan wegen of pleinen. De grote meerderheid van de commissieleden wenst hierdoor misbruiken te voorkomen, geïnspireerd door plaatselijke politieke e.a. rivaliteiten. De mortuis nisi bene.

Het amendement van de heer H. Suykerbuyk (Gedr. St. 123 (1973-1974) — Nr. 2) wordt eenparig verworpen. Verschillende leden motiveren hun stemming door te onderstrepen, dat het behoort tot de attributies van de gemeenteraad, en niet van de inwoners, te oordelen welke naam aan straten en pleinen moet gegeven worden.

Bij § 3 wordt duidelijk gesteld dat ook nog in leven zijnde leden van het koninklijk huis in aanmerking komen voor naamgeving. De tekst van het artikel zal zelf die precisering inhouden.

Art. 2 (*nieuw art. 3*)

Wordt na enkele kleine tekstaanpassingen aangenomen.

Art. 3 (*nieuwe artt. 4 en 5*)

De termijnen van 30 dagen, die telkens in 1e, 2e en 3e, voorzien worden, lopen gelijktijdig. Men *weze* dus niet bevreesd voor de ogenschijnlijk te lange termijn van de procedure.

Om dit duidelijk te maken, wordt de tekst aangevuld met een laatste artikel, luidend als volgt :

„De procedure vermeld onder 1e, 2e en 3e dient gelijktijdig te gebeuren.”

Teneinde rechtszekerheid te verschaffen in verband met de aanvang van de termijn van 30 dagen wordt bovendien gepreciseerd, dat het gemeentebestuur de aanvangsdatum vaststelt in de bekendmaking, bedoeld in 1e, de vraag om advies, bedoeld in 2e, en de aanplakking bedoeld in 3e. Deze aanvangsdatum is dezelfde in de drie gevallen.

Bij le wordt de vraag gesteld waarom de belanghebbenden blijkbaar beperkt worden tot meerderjarige bewoners van panden langsheen de openbare weg, en waarom de minderjarige bewoners en de eigenaars-niet-bewoners uitgesloten worden.

Andere leden menen dat alle **belanghebbenden** voldoende inspraak genieten door de openbare aanplakking, voorzien door 3e. Enkel zou moeten gepreciseerd worden dat de aanplakking zal geschieden niet enkel in het gemeentehuis, doch ook en vooral in de betrokken straat.

Het is verstaan, dat het 2e nog geen toepassing kan vinden in die gemeenten waar nog geen gemeentelijke raad voor cultuur en culturele vrijetijdsbesteding werd opgericht.

Tenslotte wordt aanvaard dat een onderscheid dient gemaakt naargelang het gaat om het geven van namen aan nieuwe straten en pleinen enerzijds en het wijzigen van benamingen anderzijds.

In het eerste geval zou de procedure kunnen beperkt worden tot 2e en 3e van het artikel.

In het tweede geval zou het le gehandhaafd blijven en zelfs uitgebreid tot het verwittigen van de betrokken eigenaars, mits zij een gekende woonplaats in België hebben. De notie „**meerderjarigen**” zou worden vervangen door de notie „**kiesgerechtigden in de gemeente**”. Zodoende hoopt de commissie een zo ruim mogelijke inspraak te organiseren, bij het wijzigen van bestaande namen, zonder overdreven en nutteloze formaliteiten te veroorzaken.

Dienvolgens wordt het artikel 3 gesplitst in een artikel 4 (wijziging van bestaande namen) en een art. 5 (geven van namen aan nieuwe wegen en pleinen).

De tekst van deze artikelen werd op verschillende plaatsen nog verduidelijkt, o.m. door precisering van het schriftelijk karakter van de procedure.

Art. 3 bis

De heer W. Jorissen heeft een amendement ingediend (Gedr. St. 65 (B.Z. 1974) — Nr. 4) luidend als volgt :

„Bij de vaststelling van de in artikel 1 bedoelde naam moeten de regels van de Nederlandse spelling worden nageleefd.”

De commissie gaat eenparig akkoord met de strekking van het amendement. Foutieve benamingen zoals „**steenweg op Bergen**” of „**Groenplaats**” moeten correct gesteld worden : „**Bergense steenweg**” - „**Groenplein**”.

Nochtans lijkt het amendement overbodig, omdat een correcte spelling en naamgeving als algemene regel geldt. De commissie beslist derhalve het amendement niet in het decreet op te nemen.

Art. 4 (**nieuw art. 6**)

Dat artikel wordt mits enkele wijzigingen aan de voorstelling van de tekst aangenomen.

In § 1 wordt bovendien uitdrukkelijk voorzien dat het volledige dossier aan de provinciale commissie wordt overgemaakt.

Bij § 2 wordt opgemerkt dat, bij afwijzend advies van de provinciale commissie, het de gemeenteraad toekomt eventueel de procedure van naamgeving van vooraf aan te herbeginnen. De naamgeving blijft een prerogatief van de gemeenteraad.

Art. 5 (nieuw art. 7)

Mits enkele tekstverbeteringen wordt het artikel aangenomen.

Art. 6 (nieuw art. 8)

Dit artikel lijkt volgens sommige leden overbodig. Andere leden laten opmerken dat deze tekst stamt uit het boven bedoeld ministerieel rondschrĳven. Het voorschrift, legistiek inderdaad overbodig, zou ter zake bestaande misbruiken bestrijden, nl. de veelal verspreide gewoonte, over benamingen van wegen en pleinen uitsluitend door het College van Burgemeester en Schepenen te laten beslissen.

De commissie besluit derhalve het artikel te handhaven, mits toevoeging van de woorden „ter kennisgeving”, om goed te onderstrepen dat de gemeenteraden ter zake in laatste instantie bevoegd zijn.

Verder wordt de vage term „gemeentebesturen” vervangen door „gemeenteraden”.

Art. 7 (nieuw art. 9)

Dit artikel wordt aangenomen zonder wijzigingen.

Art. 8 (nieuw art. 10)

Om praktische redenen wordt het inwerkingtreden van dit decreet verschoven tot drie maanden na de afkondiging ervan in het Belgisch Staatsblad.

* * *

Al deze artikelen, aldus gewijzigd, alsook het geheel van het voorstel werden eenparig aangenomen.

De Verslaggever,
L. LINDEMANS

De Voorzitter,
R. MATTHEYSSSENS

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

VOORSTEL VAN DECREET

tot **bescherming van de namen van de openbare wegen en pleinen**

HOOFDSTUK 1

Algemene beginselen

Artikel 1

Alleen de gemeenteraad is bevoegd om de naam van openbare wegen en pleinen vast te stellen of te wijzigen.

Art. 2

§ 1. Bij het vaststellen van de naam van openbare wegen en pleinen of het wijzigen van deze naam wordt bij voorkeur geput uit gegevens van de plaatselijke geschiedenis, het kunst- en cultuurleven, de toponymie en de volkskunde.

§ 2. De naam van een nog levende persoon mag niet worden gebruikt.

In aanmerking komen enkel de namen van uit historisch, wetenschappelijk of algemeen-maatschappelijk oogpunt belangrijke figuren.

Hierbij wordt de voorkeur gegeven aan figuren die voor de gemeente of voor de onmiddellijke omgeving van betekenis zijn geweest.

§ 3. De naam van een lid van de koninklijke familie, overleden of nog in leven, mag enkel worden gebruikt indien, door bemiddeling van de Minister van Binnenlandse Zaken, vooraf de instemming van de Koning werd verkregen.

HOOFDSTUK II

**Koninklijke Commissie van Advies voor
Plaatsnaamgeving**

Art. 3

Er is een koninklijke commissie van advies voor plaatsnaamgeving. Zij heeft tot taak de gemeentebesturen van advies te dienen inzake het vaststellen of wijzigen van namen van openbare wegen en pleinen.

De koninklijke commissie bestaat uit een centrale commissie en provinciale commissies. De Koning bepaalt de samenstelling en de werking van de centrale commissie en van de provinciale commissies.

HOOFDSTUK III

**Voorschriften betreffende het vaststellen en het wijzigen
van de naam van openbare wegen en pleinen**

Art. 4

Het gemeentebestuur dat de namen van wegen en pleinen wil wijzigen :

1° **deelt**, met opgave van redenen, dit voornemen schriftelijk mee aan al de personen die, hetzij langs de bedoelde wegen en pleinen wonen en kiesgerechtigd zijn in de gemeente, hetzij eigenaar zijn van erven gelegen langs de bedoelde wegen en pleinen en een in België bekende woonplaats hebben. Deze personen **kunen** binnen 30 dagen hun eventuele opmerkingen en bezwarea schriftelijk bij het betrokken gemeentebestuur indienen;

2° vraagt advies aan de gemeentelijke raad voor cultuur en culturele vrijetijdsbesteding. Deze raad deelt schriftelijk binnen 30 dagen zijn advies aan het gemeentebestuur mee. Bij ontstentenis van een binnen de voorgeschreven termijn overgezonden advies wordt dit als gunstig beschouwd;

3° maakt dit voornemen door openbare aanplakking bekend, waarna eventuele opmerkingen en bezwaren schriftelijk binnen 30 dagen bij het gemeentebestuur kunnen worden ingediend.

De in 1°, 2° en 3° van dit artikel vermelde procedure moet gelijktijdig verlopen.

Het gemeentebestuur bepaalt in de mededeling bedoeld in 1°, in de vraag om advies bedoeld in 2°, en in de aangeplakte bekendmaking bedoeld in 3°, de datum waarop de termijn van 30 dagen begint te lopen.

Bij het verstrijken van de vastgestelde termijn sluit het gemeentebestuur een proces-verbaal af waarin de ingediende opmerkingen en bezwaren worden opgenomen.

Art. 5

Bij het vaststellen van de naam van nieuwe wegen en pleinen zijn de regels bepaald in 2° en 3° van artikel 4 van toepassing.

Art. 6

§ 1. Het initiatiefnemend gemeentebestuur vraagt advies aan de provinciale commissie voor plaatsnaamgeving van de provincie waartoe de gemeente behoort. Het voegt bij elke vraag om advies het volledig dossier alsook een verantwoording, bevattende o.m. de cartografische documentatie en eventueel de biografie van de personen wier namen worden voorgesteld.

§ 2. De provinciale commissie brengt advies uit over de ingediende voorstellen van naamgeving van nieuwe wegen en pleinen.

Zij verstrekt een bindend advies over de ingediende voorstellen tot wijziging van de naam van bestaande wegen en pleinen.

De provinciale commissie verstrekt advies binnen 30 dagen. Bij ontstentenis van een binnen de voorgeschreven termijn overgezonden advies wordt dit als gunstig beschouwd.

De gouverneur van de betrokken provincie kan deze termijn éénmaal met 30 dagen verlengen.

§ 3. In geval de provinciale commissie de naamwijziging weigert, kan het gemeentebestuur binnen 30 dagen, beroep aantekenen bij de centrale commissie.

De centrale commissie verstrekt een bindend advies binnen 60 dagen.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Art. 7

Indien in de naam van openbare wegen of pleinen gebruik werd gemaakt van een eigennaam, bevatten de naam-borden een beknopte toelichting van de gekozen benaming.

Art. 8

De beslissingen van de gemeenteraden inzake naamgeving aan openbare wegen en pleinen worden, samen met de volledige dossiers waaruit moet blijken dat dit decreet werd nageleefd, aan de toezichthoudende overheid ter kennisgeving overgezonden.

Art. 9

De Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit decreet.

Art. 10

Dit decreet treedt in werking 3 maanden na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

BIJLAGE 1

Ministerie van Binnenlandse Zaken

7 december 1972

**BENAMINGEN VAN OPENBARE WEGEN EN
PLEINEN**

Aan de Heren Provinciegouverneurs,
Ter kennisgeving :
Aan de Heren Leden van de Bestendige Deputatie,
Aan de Heren Arrondissementscommissarissen,
Aan de Heren Burgemeesters,

Mijnheer de Gouverneur,

Hierna volgen de nieuwe onderrichtingen in verband met de naamgeving aan openbare wegen en pleinen.

1. Algemene principes.

1.1. Alleen de gemeenteraad is bevoegd om de namen aan de openbare wegen en pleinen te geven, alsook om deze nadien eventueel te wijzigen.

1.2. Bij de keuze van de namen dient in de eerste plaats geput te worden uit de gegevens van de plaatselijke geschiedenis, toponymie, volksgebruiken, enz.

1.3. Van persoonsnamen komen alleen in aanmerking die van overleden historisch, wetenschappelijk of maatschappelijk belangrijke figuren, die door eenieder als dusdanig worden **erkend**.

1.4. De Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie moet vooraf geraadpleegd worden.

1.5. De naam van een lid van de Koninklijke Familie mag alleen worden gebruikt, indien, door bemiddeling van de Minister van Binnenlandse Zaken, de instemming van de Koning werd verkregen.

2. Bijzondere voorschriften betreffende de wijziging van bestaande benamingen.

2.1. Er moet een ernstige reden zijn, die omstandig dient te worden verantwoord. Daarenboven is een gunstig advies van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie noodzakelijk.

2.2. Het voornemen tot wijziging van de benaming moet worden medegedeeld aan alle meerderjarigen die langs de bewuste openbare weg wonen; tevens dient hun aandacht erop gevestigd dat zij over een termijn van vijftien dagen beschikken om hun eventuele bezwaren aan de gemeenteraad kenbaar te maken.

2.3. Wanneer in nieuwe, door samenvoeging ontstane gemeenten identieke benamingen van verschillende straten dienen te worden vervangen, is het voorschrift onder 2.2. niet van toepassing. Behoudens ernstige reden dient in dit geval de oorspronkelijke naam bewaard te blijven in de straat met het grootste aantal bewoners.

2.4. De voorschriften onder 2.1. en 2.2. gelden ook wanneer het gaat om spellingswijzigingen of om de verbetering van fouten.

3. Voorschriften betreffende de raadpleging van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie.

3.1. Bij de vragen om advies van de gemeentebesturen moet een duidelijke, volledige en omstandige verantwoording gevoegd worden, bevattende o.m. een cartografische documentatie en eventueel de levensloop van de personen wier namen in aanmerking zouden komen.

3.2. Op verzoek van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie dienen de aanvragen te worden gericht :

1° voor het Nederlands taalgebied :

aan Prof. Dr. H. Draye,
Voorzitter van de Commissie,
Instituut voor Naamkunde (K.U.L.),
Blijde-Inkomststraat 5,
3000 Leuven

2° voor het Frans taalgebied (behalve de gemeenten vermeld onder 4°) :

aan M. le Prof. A. Goosse, secrétaire Sect. wall.
Institut de Lexicologie française et de
Dialectologie wallonne (U.C.L.),
Maria-Theresiastraat 21,
3000 Leuven;

3° voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad :

in de Nederlandse taal :

aan Prof. Dr. A. Van Loey,
Lid van de Commissie Seminarie voor Germaanse Toponymie,
Rooseveltpaan 50,
1050 Brussel

in de Franse taal :

aan M. le Prof. J. Herbillon,
Membre de la Commission R.T.D.,
rue du Cloître 62,
1020 Bruxelles

4° voor de 25 gemeenten van het Duits taalgebied en de volgende 9 franstalige gemeenten (Sippenaeken, Gemmenich, Montzen, Moresnet, Membach, Baelen, Welkenraedt, Homburg, Hendrik-Kapelle) :

aan M. le Prof. A. Boileau/Herrn Prof. Dr. A. Boileau,
Secrétaire général de/Generalsekretär,
la Commission/der Kommission
Séminaire de Phonétique et d' Onomastique
Université de Liège/Universität Lüttich,
place Cockerill 3,
4000 Liège.

4. Algemene opmerkingen.

4.1. De gemeentebesturen worden verzocht de straatnaamborden derwijze te plaatsen dat ze in alle verkeerssituaties goed kunnen gezien worden.

4.2. De beslissingen van de gemeenteraden inzake naamgeving aan openbare wegen en pleinen dienen samen met de desbetreffende dossiers, waaruit moet blijken dat deze voorschriften werden nageleefd, aan de toezichthoudende overheid te worden gezonden.

4.3. Deze onderrichtingen vervangen de vorige die ter zake werden uitgevaardigd.

U gelieve, Mijnheer de Gouverneur, de gemeenteverheden van deze nieuwe voorschriften op de hoogte te brengen, alsook ze in het **Provincieblad** te doen opnemen.

Brussel, 7 december 1972.

De Minister,
M. Van Elslande.

(Belgisch Staatsblad 23 december 1972)

BIJLAGE 2

NOTA VAN DE STUDIEDIENST VAN HET
SECRETARIAAT VAN DE CULTUURRAAD IN
VERBAND MET VRAGEN GESTELD DOOR DE
VOORZITTER VAN DE COMMISSIE VOOR
TAALWETGEVING EN TAALBESCHERMING
(BRIEF VAN 26 JANUARI 1976) NAAR
AANLEIDING VAN DE BESPREKING IN
GENOEMDE COMMISSIE VAN HET VOORSTEL
VAN DECREET TOT BESCHERMING VAN DE
NAMEN VAN DE OPENBARE WEGEN VAN DE
HEER A. LARIDON c.s.

1. Is de Cultuurraad bevoegd inzake de bescherming van de namen van openbare wegen?

2. Kan men opwerpt dat, gesteld dat het voorstel van decreet de gemeenten de verplichting oplegt een bepaalde commissie over de naamwijzigingen te raadplegen, dit gelijkstaat met het „opleggen van lasten aan ondergeschikte besturen”, wat niet tot de bevoegdheid van de Cultuurraden zou behoren?

1.1. In antwoord op de eerste vraag kan gesteld worden dat ingevolge artikel 59bis § 2 van de Grondwet en artikel 2 van de wet van 21 juli 1971, de Cultuurraad ratione materiae bevoegd is bij decreet te regelen, de culturele aangelegenheden waaronder „de bescherming en luister van de taal” en „het cultureel patrimonium, musea en andere wetenschappelijke instellingen”. Wat onder deze begrippen moet worden verstaan leest men in de Memorie van Toelichting (Gedrukt Stuk Senaat-400 (70-71) nr. 1) bij de wet van 21.7.1971.

a. Onder bescherming en luister van de taal wordt verstaan :

de taalwetenschap, de spelling, de terminologie, het bevorderen van de beschaafde omgangstaal, de verspreiding van de literatuur in binnen- en buitenland, het bepalen van de toekenningsvoorwaarden van toelagen, prijzen en studiebeurzen.

b. Onder „cultureel patrimonium” wordt verstaan :

het vaststellen van regels betreffende uitvoer van kunstwerken, het verplicht maken van de nederlegging in een publiekrechtelijke instelling van een of meer exemplaren van om het even welke publikatie die vermenigvuldigd wordt door middel van drukkunst, door fotografische of cinematographische procédés; de verplichte bewaring van radio en televisieopnamen van cultureel-historisch belang; het verplicht maken van inventaris en van de nederlegging van archieven toebehorende aan publiekrechtelijke personen; het vaststellen van de regelen volgens welke privaatspersonen archieven kunnen nederleggen; het behoud van monumenten, landschappen en plaatsen die een historisch belang vertonen; het reglementeren van de aanplakking en de publiciteit op of in de onmiddellijke nabijheid van monumenten, landschappen en plaatsen van historisch belang, alsook langs toeristische wegen; het bepalen van de toekenningsvoorwaarden van toelagen voor de aankoop en de instandhouding van monumenten, landschappen of plaatsen met historisch belang.

Met „musea en andere wetenschappelijke culturele instellingen” wordt onder meer bedoeld het oprichten van musea, het bepalen van de toekenningsvoorwaarden van toelagen voor oprichting, aankoop, instandhouding van gebouwen en verzamelingen, onthaal van bezoekers, prospectie (opgravingen), het opmaken van inventarissen en het

inrichten van uitleendiensten; de voorwaarden waaronder verzamelingen in bruikleen kunnen worden afgestaan, enz.”

1.2. a. Anderzijds staat het vast dat alleen de gemeenteraad bevoegd is de namen van openbare wegen en pleinen te geven en deze nadien eventueel te wijzigen.

Deze vaststelling vloeit voort uit de algemene principes inzake gemeentelijk bestuur, en inzonderheid uit artikel 90 van de Gemeentewet (gemeentelijke autonomie).

1.2. b. De meest recente omzendbrief van de Minister van Binnenlandse Zaken (7 december 1972, B.S. 23 december 1972) i.v.m. de benamingen van openbare wegen en pleinen geeft **preciese** instructies wat de te volgen procedure betreft (zie Bijlage 1).

Van belang is dat de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie steeds, zowel bij het naamgeven als bij het achteraf wijzigen van de naam, moet geraadpleegd worden. Bovendien moet ingeval van wijziging van de benaming van de openbare weg, het advies van vermelde commissie gunstig zijn, en is het noodzakelijk dat de inwoners van de betrokken openbare weg vooraf verwittigd worden, zodat zij hun bezwaren kenbaar kunnen maken.

1.3. De Conseil Culturel¹ heeft een decreet aangenomen waarbij het de gemeenten opgelegd wordt voormelde Commissie voor Toponymie en Dialectologie alsmede de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen te raadplegen bij wijziging van de naam van een openbare weg (Decreet van 28 januari 1974, B.S. 12 april 1974).

Tijdens de besprekingen heeft men ervan afgezien een bindend advies op te leggen omdat dit zou schaden aan de gemeentelijke autonomie.

De gemeenteraad is derhalve niet verplicht het advies op te volgen.

1.4. De Cultuuraad is **ratione materiae** bevoegd inzake de bescherming van de namen van openbare wegen, indien die namen een cultuurhistorische of taalkundige waarde hebben. M.a.w. indien het gaat om namen die ofwel het cultureel erfgoed in herinnering brengen en voor het nageslacht bewaren, ofwel van belang zijn voor de studie van de taal en van het dialect.

De Commissie voor plaatsnamen en dialectkunde zou bij elke voorgestelde wijziging van de naam van een openbare weg moeten geraadpleegd worden. Zij zelf bepaalt (met voldoende redenen omkleed) wanneer een wijziging een cultureel of taalkundig aspect vertoont. In dit geval is haar advies bindend. Dit kon, naast zovele andere, een beperking zijn van de gemeentelijke autonomie, maar die verantwoord is omwille van hogere m.a.w. culturele motieven ten behoeve van de gemeenschap.

De raadpleging van de Commissie voor Monumenten en Landschappen lijkt ons overbodig.

Ook de raadpleging van de bevolking dient ons inziens niet bij decreet te worden geregeld. Dergelijke raadpleging houdt meer verband met plaatselijke voorkeur, weerstand tegen verandering, administratieve moeilijkheden, enz. en is eerder als een zaak van goed bestuur te aanzien, die verder nog best bij omzendbrief kan worden geregeld.

2.1. De tweede vraag, nl. of het verplicht raadplegen van bovengenoemde commissie als een last kan worden beschouwd, menen wij ontkennend te moeten beantwoorden.

Immers uit het advies van de Raad van State inzake het ontwerp van decreet betreffende het Nederlandstalig

Openbaar Bibliotheekwerk, blijkt duidelijk dat de Raad van State onder het begrip „lasten” uitsluitend opdrachten verstaat die financiële implicaties met zich brengen.

Het advies inzake het voorstel van decreet „houdende verplichte mededeling van de immigratie in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad aan de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie” stelt zich negatief op omdat de voorgestelde regeling een wijziging beoogt van de bestaande regeling inzake bevolkingsregisters. In deze materie zijn de gemeenten inderdaad belast met een taak van algemeen bestuur.

Te vermelden valt nog dat reeds bestaande decreten „taken” opleggen aan gemeenten : zie o.a.

- het decreet van 16 juli 1973 betreffende de toekenning van weddetoelagen aan cultuurfunctionarissen werkzaam in erkende culturele centra die het culturele leven in de Nederlandstalige gemeenschap bevorderen ; (art. 4, § 1, le en 3e, a.);
- het decreet van 12 december 1974 tot regeling van de erkenning van gemeentelijke raden voor cultuur en vrijetijdsbesteding (art. 5, § 1, a), art. 6).

De i.g.v. wijziging van de naam van een openbare weg, verplichte raadpleging van de commissie, is voor het gemeentebestuur een taak of een opdracht, die niet de minste financiële gevolgen heeft en dus niet als een „last” kan beschouwd worden.

BIJLAGE 3

VOORSTELLEN VAN DE WERKGROEP OP HET VOORSTEL VAN DECREET TOT BESCHERMING VAN NAMEN VAN OPENBARE WEGEN EN PLEI- NEN, INGEDIEND DOOR DE HEER A. LARIDON c.s.

HOOFDSTUK 1

Algemene beslissingen

Artikel 1

§ 1. Bij het geven van namen aan openbare wegen en pleinen of het wijzigen van deze namen wordt op de eerste plaats rekening gehouden met gegevens van de plaatselijke geschiedenis, het kunst- en cultuurleven, de toponomie en de volkskunde.

§ 2. Van persoonsnamen komen alleen in aanmerking die van overleden historisch, wetenschappelijk of algemeen maatschappelijk belangrijke figuren, inzonderheid dezen die voor de gemeente en/of de onmiddellijke omgeving van betekenis zijn geweest en als dusdanig worden erkend.

§ 3. De naam van een lid van de Koninklijke Familie mag alleen worden gebruikt indien, door bemiddeling van de Minister van Binnenlandse Zaken, de voorafgaandelijke instemming van de Koning werd verkregen.

HOOFDSTUK II

Koninklijke en Provinciale Commissies van advies voor plaatsnaamgeving

Art. 2

Er is een Koninklijke Commissie van advies voor plaatsnaamgeving.

Zij heeft tot taak de gemeentebesturen van advies te dienen inzake het geven of wijzigen van namen aan openbare straten en pleinen.

De Koninklijke Commissie bestaat uit een centrale commissie en provinciale commissie. De Koning bepaalt de samenstelling en de werking van de Koninklijke Commissie en van de provinciale commissies.

HOOFDSTUK III

Voorschriften betreffende het geven en het wijzigen van namen aan openbare straten en pleinen

Art. 3

Het voornemen tot het geven of wijzigen van namen aan straten en pleinen wordt, met opgave van redenen, door het initiatiefnemend bestuur :

1° schriftelijk meegedeeld aan alle meerderjarigen die langs de bewuste openbare weg wonen. Deze inwoners beschikken over een termijn van 30 dagen om hun eventuele opmerkingen en bezwaren bij het betrokken gemeentebestuur in te dienen;

2° ter kennis gebracht van de culturele raad van de gemeente, die binnen een termijn van 30 dagen zijn advies aan het gemeentebestuur mededeelt. Bij ontstentenis van een binnen de voorgeschreven termijn overgezonden advies wordt dit als gunstig beschouwd;

3° bekendgemaakt door openbare aanplakking, waarna eventuele opmerkingen en bezwaren binnen een termijn van 30 dagen bij het gemeentebestuur kunnen worden ingediend.

Bij het verstrijken van de vastgestelde termijn wordt door het gemeentebestuur een proces-verbaal waarin opmerkingen en bezwaren worden opgenomen, afgesloten.

Art. 4

§ 1. Het initiatiefnemend gemeentebestuur vraagt het advies aan de Provinciale Commissie voor plaatsnaamgeving van de provincie tot dewelke de gemeente behoort. Zij voegt bij elke vraag om advies een volledige verantwoording, bevattende o.m. de cartografische documentatie en eventueel de levensloop van de personen wier namen worden voorgesteld.

§ 2. De Provinciale Commissie geeft een advies over de ingediende voorstellen tot benaming van nieuwe straten en pleinen. Zij verstrekt een bindend advies over de ingediende voorstellen tot wijziging van de naam van bestaande straten en pleinen.

De provinciale commissie verstrekt advies binnen de (30) dagen. Bij ontstentenis van een binnen de voorgeschreven termijn overgezonden advies wordt dit als gunstig beschouwd.

De gouverneur van de betrokken provincie kan deze termijn éénmaal met (30) dagen verlengen.

§ 3. In geval de Provinciale Commissie de naamwijziging weigert, kan het gemeentebestuur binnen een termijn van 30 dagen, beroep aantekenen bij de Koninklijke Commissie.

§ 4. De Koninklijke Commissie verstrekt een bindend advies binnen een termijn van 60 dagen.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Art. 5

In geval van **persoonsnamen** wordt, telkens wanneer een nieuwe naamplaat aan een straat wordt aangebracht, bij de naam in enkele bewoordingen een toelichting van de gekozen benaming vermeld.

Art. 6

De beslissingen van de gemeentebesturen inzake naamgeving aan openbare wegen en pleinen worden, samen met de desbetreffende dossiers, waaruit moet blijken dat dit decreet werd nageleefd, aan de toezichthoudende overheid overgemaakt.

Art. 7

De Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit decreet.

Art. 8

Dit decreet treedt in voege daags na het afkondigen van het K.B. houdende samenstelling en werking van de in Art. 4 op te richten Koninklijke en Provinciale Commissies.
